

Ігуменскі

тракт

№ 42 (143)

Міжнародны форум «Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамадства», які прайшоў у Магілёве, вярнуў да вытокаў народнай творчасці і нагадаў, як важна захоўваць старадаўнія традыцыі.

Купальскі пояс даўжынёй... 100 метраў

Ручнікі, валёнкі, саламяныя паўкі, вышытыя сурвэткі, свістулькі, драўляныя бочкі — ад выбару ўсяго народнага і самабытнага вочы разбегаліся. Чацвёрты міжнародны форум зноў даў магчымасць упэўніцца, наколькі багатая і разнастайная на Магілёўшчыне культура. Цікаваць да яе праявілі знаўцы фальклору і народных традыцый з 11 краін блізкага і далёкага замежжа.

— Удзельнікі форуму жадаюць ведаць тую методыку, той механізм, які мы выкарыстоўваем, паглядзець, што мы назапасілі за мінулыя гады, — падкрэсліў міністр культуры Беларусі Барыс СВЯТЛОУ. — Народная творчасць ляжыць у аснове ўсяго нашага сучаснага прафесійнага мастацтва. Наогул, гэты форум унікальны, ён адзіны ў Беларусі. Яго можна назваць свеаасаблівым брэндам Магілёва і вобласці.

У Магілёўскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы працуюць сапраўдныя натхняльнікі, якія не стамляюцца адкрываць новых майстроў і заахвочваць моладзь займацца старадаўнімі рамёствамі. Тут адбываюцца розныя адукацыйныя праграмы і семінары, рэалізуюцца цікавыя праекты. Як, напрыклад, апошні, калі майстрых з усёй вобласці ткалі купальскі пояс да сёлёняга фесту ў Александрый.

— Першую нітчку заклала самая маладая наша ткачыха, а апош-

займаецца ганчарствам. Іх старэйшы сын, якому 19 гадоў, ужо член Саюза майстроў — самы малады ў гэтай арганізацыі. У Глуску жыве добры майстар па пляценні з лазы. А ў Слаўгарадскім раёне, дзе знаходзіцца наймаладзейшы ў вобласці Дом рамёстваў, адраджаюць вышыўку, якая характэрна менавіта для гэтай мясцовасці.

— Форум папулярны народную творчасць, дзякуючы яму мы захоўваем свае здабыткі і традыцыі. За тыя 4 гады, што ён праводзіцца, шмат чаго адрадзілі і аднавілі, — радуецца Наталля Вітольдаўна.

У стылі Фабержэ

Старшы выкладчык кафедры гісторыі музыкі Туркменскай нацыянальнай кансерваторыі Мурад КУРБАНАЎ у Беларусі наогул гасціў упершыню.

— Пра вашу краіну ведаў толькі па гістарычных звестках, але ўражанні ад наведвання аказаліся мацнейшымі, — прызнаўся ён. — Я не чакаў убачыць такога багацця народных інструментаў. Калі паглыбіцца ў іх гучанне, можна пачуць імітацыі галасоў розных птушак і жывёл. Гэта і ёсць тое, што называецца нематэрыяльнай каштоўнасцю. Такое трэба берагчы.

Мурад Курбанаў як зачараваны

Той самы купальскі пояс.

толькі з невялікімі адтулінамі. — А вось адзінае ў свеце музычнае яйка.

Супрацоўнік Інстытута археалогіі і этнаграфіі Нацыянальнай акадэміі навук Арменіі, кандыдат філалагічных навук Арусяк СААКЯН — пастаянная ўдзельніца ўсіх 4 фестывалю. Яна не перастае захапляцца пачутым і ўбачаным.

«Усе нашы дзяўчаты прыязджалі з раёнаў і па чарзе ткалі. Працэс не прыпыняўся нават на Купалле, і кожны, хто падыходзіў да нас, мог паспрабаваць сябе ў якасці ткачыхі. Зараз стаіць задача — падоўжыць пояс да 100 метраў».

— Беларусь ужо стала маёй другой радзімай, я кожны год вяртаюся сюды, як дадому, — кажа яна. — Вы проста прывыклі і не заўважаеце, які ў вас цудоўны, таленавіты народ. І нас шмат што звязвае. Вашы карані з Арменіі, з Арарата. І не толькі таму, што гэта тое месца, куды прычаліў Ноеў каўчэг. Славяне жылі там і адтуль праз Егіпет, праз Міжземнамор'е трапілі ў Еўропу, а потым праз вашу тэрыторыю ў Расію. Так што мы ўсе адной крыві.

На навукова-практычнай канферэнцыі Арусяк Саакян прадстаўляла нематэрыяльную культурную спадчыну сваёй краіны — казку. Апошня, на яе погляд, можа навучыць многаму, бо добра адлюстроўвае ўсе тыя перыяды спаду і пад'ёму, якія адбываюцца ў нашым жыцці.

— З 60-х да 80-х гадоў быў культурны ўзлёт, якому папярэднічаў спад, — тлумачыць Арусяк. — З'явіліся «Бітлз», іншыя гурты, якія вярталіся да вытокаў, ігралі кантры-музыку. Зараз зноў ёсць такая патрэба. Калі казка заканчваецца дабром (гэта абавязковае жанра-

вае патрабаванне), не значыць, што наогул няма зла. Барацьба працягваецца, трэба захаваць баланс. Зараз у нас перыяд падзення маральнага, духоўнага. Але потым зноў пачнецца пад'ём. І форум вельмі гэтаму спрыяе. Перамовы і пазнанне адзін аднаго, супрацоўніцтва народаў ідзе не толькі на ўзроўні кіраўніцтва.

Ад прадзедаў спакон вякоў...

— Быў час, калі мы саромеліся казаць пра лапці, народную творчасць, саломку. Сёння — гэта наш здабытак, — кажа дырэктар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтры народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы Алег ХМЯЛЬКОЎ. — І Магілёўшчына адной з першых пачала працу па адраджэнні спадчыны. Сёння ў спісе нематэрыяльных каштоўнасцей Беларусі 11 розных абрадаў, рамёстваў і традыцый ад нашай вобласці. Мы ўжо другі тэрмін старшынствуем ў савеце дырэктараў цэнтру народнай творчасці Беларусі і з'яўляемся

злучальным звяном паміж рознымі краінамі, з якімі ў нас падпісана пагадненне.

Удзельнікі форуму ў адзін голас казалі, неабходна з маленства выходзіць у дзяцей цікавасць да жыцця іх продкаў. Калі бацькі не будуць ім укладваць у вушы гэтую інфармацыю, нічога не атрымаецца. Культура — гэта тое, што павінна ўспрымацца на падсвядомым узроўні. Бо культурныя адрозненні не менш важныя, як і нацыянальныя.

Выставы, круглыя сталы, прэзентацыі, якія адбываюцца ў рамках форуму, даюць магчымасць не толькі паказаць сябе, але і паглядзець на культурныя здабыткі іншых. Тэма, якая была абрана для канферэнцыі «Нематэрыяльная культурная спадчына: сучасны стан, рызыкі і праблемы захавання і актуалізацыі», сёння на-

агул актуальная для ўсіх краін без выключэння. «Нам цікавыя традыцыі і здабыткі іншых краін, — кажа начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Магілёўскага аблвыканкама Анатоль СІНКАВЕЦ. — Мы дэманструем наш вопыт і бярэм на ўзбраенне іншы. Кожны ўдзельнік дае нешта сваё і сам мае магчымасць атрымаць вялікі метадычны матэрыял для далейшай працы». Прадстаўнікі Турцыі, якія ўпершыню наведалі магілёўскі форум, вельмі дакладна абазначылі яго галоўную ідэю: «Такога кшталту падзеі з'яўляюцца спосабам падтрымання міру і раўнавагі. Культурная спадчына павінна збірацца па ўсім свеце. Патрэбна, каб культура, музыка і танцы былі ўключаны ў палітычнае жыццё. І тады мы будзем стаўціца адзін да аднаго з большай павагай».

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@zviazda.by
Фота аўтара

Мурад Курбанаў у захапленні ад народных інструментаў Мар'яна Скрамблєвіча.

ною — найстарэйшая, — кажа метадыст цэнтры Наталля ДАМІНІКАВА. — Усе нашы дзяўчаты прыязджалі з раёнаў і па чарзе ткалі. Працэс не прыпыняўся нават на Купалле, і кожны, хто падыходзіў да нас, мог паспрабаваць сябе ў якасці ткачыхі. Зараз стаіць задача — падоўжыць пояс да 100 метраў. Хацелася б, каб да нас далучылася як мага больш новых ткачыхі. Дарэчы, самай маладой з нашых рукадзельніц 19 гадоў.

У вобласці шмат унікальных майстроў. Зараз у Магілёве адраджаюць роспіс па шкле. Таленавіта мастак-дызайнер Вольга Белаконь стварае сапраўдныя шэдэўры. У Бабруйскім раёне жыве сям'я Арловых, якая

стаяў каля століка Мар'яна Скрамблєвіча, знакамітага беларускага рэзчыка музычных інструментаў з аграгарадка Адэльск Гродзенскага раёна. Яго творчасць занесена ў спіс як нематэрыяльная культурная каштоўнасць Беларусі. На форум ён прывёз шмат чаго: ражкі, флейты, жалейкі, дудкі-паршнёўкі... Былі і наогул эксклюзіўныя асобнікі, напрыклад, акарына з рога, дрымба.

Звяртаю ўвагу на музычныя інструменты ў выглядзе курных трубак з дзірачкамі па баках.

— Гэта каб людзі не курылі, — усміхаецца Мар'ян Антонавіч і паказвае нешта на штаталт яйка Фабержэ,

Магілёўскім майстрам ёсць чым пахваліцца.